

แบบบันทึกองค์ความรู้รายบุคคล

1. ชื่อองค์ความรู้ การท่องเที่ยวชุมชนสู่การเป็น OTOP นวัตวิถีที่ยั่งยืน
2. ชื่อเจ้าของความรู้ นายภควัฒร์ คำพวง ตำแหน่ง หัวหน้ากลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนาชุมชน
3. หมวดองค์ความรู้ที่บ่งชี้ หมวดเทคนิคการเชื่อมโยงการท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี
4. ที่มาและเป้าหมายของการจัดการความรู้

จากนโยบายของรัฐบาลและกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ที่ต้องการมุ่งเน้นส่งเสริมให้ชุมชนฐานรากมีองค์ความรู้ ทักษะ ความสามารถ และความเข้มแข็งในการพัฒนาชุมชนของตนเองเพื่อสร้างรายได้ และเศรษฐกิจของชุมชนให้เติบโตความยั่งยืน ภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จึงจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนผ่านยุคการผลิตสินค้า OTOP ออกจากชุมชนกระจายไปสู่ผู้ซื้อในตลาดต่างๆ มาเป็นการขายสินค้าอยู่ในชุมชนผ่านกระบวนการส่งเสริมให้เกิดการท่องเที่ยวชุมชน โดยใช้เสน่ห์ ภูมิปัญญา วิถีชีวิต วัฒนธรรม ความคิดสร้างสรรค์ และความร่วมมือของสมาชิกในชุมชน สร้างคุณค่าความประทับใจในสินค้าและบริการ เพื่อให้นักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมเยือนเต็มใจในการใช้จ่ายเงินซื้อสินค้า บริการ และ กิจกรรมต่างๆ ของชุมชน อันจะนำไปสู่การกระจายรายได้ให้กับสมาชิกในชุมชน สร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน และเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากอย่างแท้จริง

ประเด็นสำคัญของแนวคิด OTOP นวัตวิถี คือ ควรทำอย่างไรที่จะให้สมาชิกชุมชนได้เรียนรู้หลักวิชาการที่เรียบง่ายแต่มีความทันสมัย สามารถนำไปปรับประยุกต์ใช้กับชุมชนของตนเองได้จนเห็นผลเป็นรูปธรรม และสมาชิกชุมชนสามารถที่จะมีส่วนร่วมในกระบวนการคิดสร้างสรรค์ แก้ไข ปัญหา พัฒนาชุมชนของตนเองได้ด้วยความเข้าใจ ภายใต้กรอบแนวคิด SMILE เป็นเครื่องมือสำคัญที่ใช้ในการประยุกต์ใช้แนวคิดการตลาดท่องเที่ยวชุมชนสู่การเป็น OTOP นวัตวิถีที่ยั่งยืน

5. วิธีการ/ขั้นตอน

SMILE ที่แปลว่า “รอยยิ้ม” หมายถึง ภาพรอยยิ้มที่เปี่ยมไปด้วยอัธยาศัยไมตรีของสมาชิกชุมชนที่มีความพร้อมในการต้อนรับนักท่องเที่ยวผู้มาเยือน รอยยิ้มความสุขของนักท่องเที่ยวผู้มาเยือนที่ได้สัมผัสกับเกี่ยวประสบการณ์อันมีคุณค่าและความประทับใจในสินค้า บริการ และกิจกรรมของชุมชนกลับไป รอยยิ้มความสุขของสมาชิกชุมชนที่ได้รับรายได้อย่างทั่วถึง รอยยิ้มของความสุขที่ได้มีส่วนร่วมเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาชุมชน และ รอยยิ้มของเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐ กรมการพัฒนาชุมชน ที่ได้เห็นความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานราก บรรลุตามนโยบายและเป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ที่กำหนดไว้

SMILE ประกอบด้วย

1) S : Story ชุมชนต้องมีเรื่องเล่าในตำนาน หรือ สร้างสรรค์เรื่องราวขึ้นใหม่จากบริบทของชุมชน เช่น สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ สถานที่สำคัญของชุมชน สินค้าหัตถกรรม กลุ่มอาชีพ และอื่นๆ ที่เป็นความภาคภูมิใจของสมาชิกชุมชน มีนักเล่าเรื่องของชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน ที่สามารถถ่ายทอดเรื่องราวต่างๆ ของชุมชนได้อย่างน่าสนใจ และ เป็นเสน่ห์ของชุมชน

2) M : Map จัดวางแผนผังกิจกรรมสำหรับนักท่องเที่ยวให้กระจายไปภายในพื้นที่ส่วนต่างๆ ที่สำคัญ ของชุมชน เพื่อให้ผู้มาเยือนได้มีโอกาสสัมผัสวิถีชีวิตของชุมชนที่จัดแสดง ขายสินค้า บริการ ผ่านประสบการณ์จากประสาทสัมผัสทั้งห้า ได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้น กาย จนเกิดความประทับใจ และใช้เวลาในการท่องเที่ยวอยู่กับชุมชนให้นานที่สุด การจัดสร้างพื้นที่สาธารณะสำหรับอำนวยความสะดวกแก่ผู้มาเยือน เช่น ที่จอดรถ ห้องสุขา พื้นที่นั่งพัก ศูนย์อาหาร พื้นที่กิจกรรมการแสดง รวมถึงการออกแบบจัดทำป้ายสำคัญต่างๆ ภายในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวของชุมชน

3) I : Identity สมาชิกชุมชนร่วมมือ ร่วมใจ สร้างเอกลักษณ์ที่เป็นอัตลักษณ์ของชุมชน เพื่อสร้างการจดจำ และ ความประทับใจที่ไม่รู้ลืม เช่น การคิดตราสัญลักษณ์ สี เสียงเพลง สโลแกนหรือคำขวัญ การออกแบบแผนผังประสบการณ์สำหรับลูกค้า การออกแบบเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย สำหรับสมาชิกชุมชน การร่วมพัฒนาชุมชนให้เป็นชุมชนสะอาด ปลอดภัย น่าอยู่

4) L : Landmark กำหนดจุดพื้นที่ สร้างสรรค์ตกแต่งพื้นที่ ให้เป็นพื้นที่สำหรับถ่ายรูป และ จัดทำ Facebook Fanpage, Google Map เพื่อให้ผู้มาเยี่ยมชมเยือนได้โพสต์ แชร์ ความประทับใจออกไปสู่กลุ่มเพื่อน และสาธารณะ เพื่อช่วยประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของชุมชน

5) E : Edutainment สร้างสรรค์กิจกรรมที่ทำให้ผู้มาเยี่ยมชมเยือนในแต่ละเพศหรือ วัยอายุ ได้มีโอกาสเรียนรู้ ร่วมทำกิจกรรมต่างๆ ที่จะช่วยให้เกิดบรรยากาศการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การซื้อสินค้าหรือบริการ พร้อมกับซึมซับความสุข สนุกสนานจากการทำกิจกรรม

6. ผลลัพธ์ที่ได้จากการจัดการความรู้

6.1 เทคนิคและแนวทางในการทำงาน

ให้ชุมชนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา การพัฒนาในแต่ละด้าน บุคคลสำคัญที่จะเป็นผู้ขับเคลื่อนและปฏิบัติต้องเป็นคนในชุมชน กิจกรรมทุกอย่างต้องผ่านการยอมรับและการเห็นชอบจากคนในชุมชน หน่วยงานรัฐหรือเอกชนจะเป็นผู้ที่คอยสนับสนุนให้คำแนะนำเท่านั้น เพื่อให้ชุมชนเกิดการเรียนรู้และวางแผนในสิ่งที่สร้างขึ้นมาจากความร่วมมือร่วมใจของคนในชุมชนเอง

6.2 ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

- 1) เกิดจากความร่วมมือกันของทุกคน ทุกฝ่าย ทั้งภาครัฐและเอกชน ที่บูรณาการทำงานร่วมกัน ก่อให้เกิดการสนับสนุนการทำงานที่ดี
- 2) มีแผนการทำงานที่เป็นรูปธรรมและมีการประสานงานที่ชัดเจน
- 3) เสน่ห์ของชุมชน ที่ยังคงวิถีชีวิตดั้งเดิม และมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว

6.3 ปัญหาและวิธีการแก้ไข

การทำงานร่วมกันหลายคน หลายฝ่าย นั้น ปัญหาที่จะตามมาคือความขัดแย้ง ความเห็นที่แตกต่างกัน เกิดความไม่เข้าใจ เพราะฉะนั้นวิธีการแก้ไขปัญหาคือ เมื่อปัญหาเกิดขึ้นแล้วต้องพูดคุยกัน ชี้แจงข้อสงสัยต่างๆ โดยการประชุม